

ВІДДІЛ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ РІВНЕНСЬКОЇ
РАЙОННОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
РІВНЕНСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА РАЙОННА БІБЛІОТЕКА

серія: Обереги земляків

ШАПОВАЛ Юрій Григорович
– митець журналістики

Бібліографічний нарис

Клевань – 2009

Матеріал підготувала: *Чудовець Г. О*
Комп'ютерний набір: *Заяць С. В.*
Відповідальний за випуск: *Побережник М. І.*

Наша адреса:

35312

Рівненський район

смт. Клевань 2

вул. І. Франка, 17

тел. 27 – 16 – 63

27 – 12 – 35

www.rivne.libr.rv.ua

[e-mail: klevan_libr@mail.ru](mailto:klevan_libr@mail.ru)

Публікації про Шаповала Ю. Г. в періодичних виданнях та книгах

- Зустріч з морем // Журналіст: Навч. газета факультету журналістики Львівського університету ім. І. Франка.— 1965.— 7 берез.
- Юрію Шаповалу // Журналіст РАТАУ.— 1968.— 25 квіт.
- Кращі публікації в «Журналісті України» // Журналіст України.— 1982.— № 12.— С. 40; 1986.— № 12.— С. 43; 1988.— № 12.— С. 36
- Журналіст — це особистість // Журналіст України.— 1988.— № 8.— С. 2—7
- Маценко Г. К теорії через практику // Тассовец.— 1985.— 13 ноябр.;
- Андреев В. Изображение и слово в журналистике // Демократический журналист: Журнал МОЖ.—1986.— № 2.— С. 23, 24
- Головко Б. Потенциал изобразительной журналистики // Вестник Моск. ун-та. Сер. 10. Журналистика.— 1986.— № 2.— С. 81—83
- Прохоров Е. Слово и изображение // Телевидение и радиовещание.— 1986.— № 6.— С. 43, 44;
- Словоправдівська рідня // Слово правди.— 1988.— 4 грав.
- Власенко А. Изобразительная журналистика.— Теория и практика средств массовой информации: Реферат, сб. — М.: АН СССР, 1989.— С. 145—150
- Унікальний видавничий проект про «Діло» — першу українську щоденну газету // Діло.— 1996.— № 82
- Юрій Шаповал // Народознавчі зошити.— 1997.— № 4.— С. 226.
- Шаповал Ю. Г. // Українська журналістика в іменах. Вип. 6., 1999. — с. 362-365.
- Лютенко Ю. Літературні відзнаки з Нью-Йорка вручатимуть у Львові // Молода Галичина. — 2001. — 13 лют.
- Петрушко Ю. Лицарям духовності — відзнаки з Нью-Йорка // Шлях перемоги. — 2001 р. — 21 берез.
- Вітаємо нового академіка // Каменяр. — 2002. — 1 лют.
- Паранчак М. Наукова розвідка з питань тележурналістики // За вільну Україну. — 2003 р. — 23 черв.
- Велесик П. Наче розкриті вітрила в океані // Вісті Рівненщини. — 2005. — 13 квіт.
- Вибрані судження про наукову творчість професора Ю. Г. Шаповала // Шаповал Ю. Г. Національна журналістика: наукові праці. В 2 т. т. 2. — Львів, 2006. — с. 435 — 481.
- Гуменюк А. На Рівненщині вийшов друком двохтомник наукових праць і публіцистики професора Юрія Шаповала // Волинь. — 2007. — 19 січ.
- Гуменюк А. Національна журналістика й українська історія // Вільне слово. — 2007. — 23 січ. та інші.

Творча біографія

Шаповал Юрій Григорович народився 20 серпня 1941 р. в с. Бродів Острозького району Рівненської області. Український журналіст, науковець, педагог.

Батьки - вчителі. У складні повоєнні роки батьки працювали в школах Ківерець, Торчина, Камінь-Каширська на Волині. Закінчив 1958 р. Клеванську середню школу №2 на Рівненщині. Не вступивши до політехнічного інституту, залишився у Львові. Трудову діяльність розпочав робітником сцени у Львівському українському драматичному театрі ім. М. Заньковецької. Спостерігаючи за творчістю плеяди видатних акторів, серед яких у той час було чимало учнів Л. Курбаса, настільки захопився театром, що 1959 р. вступив на режисерський факультет Київського інституту театрального мистецтва ім. І. Карпенка-Карого на курс відомого педагога М. М. Карасьова.

Однак пошуки власного покликання тривали, й 1962 р. Ю. Шаповал перевівся на факультет журналістики Львівського університету. Перша серйозна зустріч із друкованим словом відбулася наступного року, коли працював у редакції рівненської міжрайонної газети «Слово правди». 1964 р. розпочав роботу на Одеській студії телебачення. Спочатку освоював кінореporterську роботу в редакції інформації, пізніше працював спеціальним кореспондентом у найбільшому на Чорному морі Іллічівському порту, будівництво якого тоді завершувалось.

Після закінчення факультету журналістики скерований на роботу в Радіо-Телеграфне агентство України (РАТАУ) і ТАРС кореспондентом у Кіровоградській області. Найсильнішим спогадом залишилися зустрічі у Павлівській середній школі й листування з видатним українським педагогом В. О. Сухомлинським, матеріали про якого готував для республіканської преси 1965 р. Стажувався в інформаційній службі ТАРС. Далі — служба в армії у віддаленому від населених пунктів ракетному гарнізоні (Латвія). Після звільнення у запас продовжував роботу кореспондента РАТАУ-ТАРС уже у Львівській області (до 1972 р.). За час цієї праці Ю. Шаповал опублікував у пресі понад 2000 матеріалів різних жанрів майже у всіх газетах і журналах СРСР, зокрема в «Правде», «Известиях», «Комсомольской правде», «Неделе», «Сельской жизни», «Журналисте», «Радянській Україні», «Сільських вістях», «Робітничій газеті», «Вістях з України», «Україні» та ін. Прийнятий до Спілки журналістів СРСР. Коли переходив на навчання до аспірантури, наказом дирекції РАТАУ посвідчення кореспондента залишено Ю. Шаповалу «на вічне зберігання» як творчу відзнаку. Його публікації неодноразово відзначались преміями Спілки журналістів України.

У 1972—1975 рр.— аспірант факультету журналістики Львівського університету ім. І. Франка, розпочав навчальну та наукову діяльність за спеціальністю «теорія й практика засобів масової інформації». Кандидатська дисертація «Фотопубліцистика в періодичній пресі: Питання специфіки, теорії жанрів і майстерності» вперше у вітчизняній науці присвячена проблемам творчого функціонування зображення у газетних виданнях. 1977 р. у видавництві «Вища школа» побачила світ однойменна монографія Ю. Шаповала.

Після завершення докторантури відбувся захист дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук у Київському університеті ім. Т. Шевченка. Проблематика її була новим напрямом у теоретичних дослідженнях журналістики («Зображення і слово в журналістиці: Методологія проблеми, гносеологічні можливості, пропагандистська ефективність»). Дисертація отримала позитивні відгуки провідних фахівців університетів Вільнюса й Алма-Ати, Москви й Казані, Кишинева й Мінська, Свердловська й Таллінна, Баку й Києва. За результатами досліджень видаються монографії «Зображення і слово в журналістиці» (Львів: Вища школа, 1985), «Зображальна журналістика» (Львів: Вища школа, 1988), низка навчальних посібників. Десятки статей публікуються у різних наукових і суспільно-політичних журналах як в Україні, так і за кордоном (українською, російською, чеською, іспанською, французькою, англійською, узбецькою мовами). 1987 р. Ю. Шаповала обрали членом вченої ради Львівського університету ім. І. Франка.

1989 р. його перевели на роботу до Києва, де він працював професором кафедри журналістики Інституту політології і соціального управління та Київського національного університету ім. Т. Шевченка. У цей період його інтереси зосередилися довкола проблем особистості журналіста як найважливішого чинника впливу публічного слова на свідомість людини для формування громадської думки з виходом на соціальну практику. Результати досліджень узагальнені в навчальному посібнику «Особистісні методи підвищення ефективності засобів масової інформації» (Київ: УМК ВО, 1989).

Повернувшись 1991 р. до Львова, Ю. Шаповал працював керівником прес-центру акціонерного товариства «ЛВ-Холдинг». У пресі з'явився цикл його кореспонденцій, інтерв'ю, статей, присвячених проблемам становлення ринкової економіки в Україні. Створений при Львівській науковій бібліотеці ім. В. Стефаніка АН України Науково-дослідний центр періодики 1994 р. запросив його до співпраці. Ю. Шаповал публікував статті про публіцистичну діяльність І. Франка, М. Гоголя, М. Костомарова, В. Вернадського, У. Самчука, Г. Хоткевича, В. Липинського, І. Бочковського, про газету «Волинь» (1941—1944), журнал «Літературно-Науковий Вісник» (1898—1932) та ін. Своєрідним підсумком роботи в НДЦ періодики стала монографія «Діло» (1880—1939 рр.): Поступ української суспільної думки про першу національну щоденну газету. Книга відзначена премією Фонду Волянників-Швабінських при фундації Українського Вільного Університету в Нью-Йорку. З 1996 р. Ю. Шаповал — старший науковий співробітник відділу етнології Інституту народознавства НАН України, займається проблемами теоретичної етнології.

З 1998 року працює професором кафедри радіомовлення і телебачення Львівського національного університету ім. І. Франка. Навчає тележурналістики. Його вихованці є в телекомпаніях Києва, Львова, Рівного інших міст. Плідно працює як науковець. В цей період побачили світ кілька його монографій та навчальних посібників. В січні 2002 року обраний академіком Академії наук вищої школи України. Того ж року його книги «Україна людей» та «Телевізійна публіцистика» удостоєні першої премії цієї Академії. Нині є професором Міжнародного економіко-гуманітарного університету ім. академіка С. Дем'янчука.

Наукові праці автора з проблем історії, теорії й практики журналістики окремі видання

- Фотопубліцистика в періодичній пресі: питання специфіки, теорії жанрів і майстерності. - Львів: Вища школа, 1977. - 94 с
- В єдиній радянській державі: мовою фотопубліцистики. - Львів: Вища школа, 1980. - 168 с
- Изображение и слово в журналистике. - Львов: Вища школа, 1985. - 150 с.
- Зображальні засоби фото - і тележурналістики. - Львів: Вид-во Львів, ун-ту, 1986. - 50 с.
- Зображення і слово в журналістиці: методологія проблеми, гносеологічні можливості, пропагандистська ефективність. - Автореф. дис. доктора філол. наук. - Київ: Вид-во Київ, ун-ту, 1986. - 38с.
- Изобразительная журналистика. - Львов: Вища школа, 1988. -176с.
- Личностные методы повышения эффективности средств массовой информации. - Киев: УМК ВО, 1989. - 64 с.
- "Діло"/1880-1939/: поступ української суспільної думки. - Львів: Вид-во Львів, ун-ту, 1999. - 384 с.
- "Літературно-Науковий Вісник" /1898-1932/: творення державницької ідеології українства. - Львів: Вид-во Львів, ун-ту, 2000. - 352 с.
- Україна Людей: особистість у контексті національного чину. -Львів: Вид-во Львів, ун-ту,2001. - 276 с
- Телевізійна публіцистика: методологія, методи, майстерність. -Львів: Вид-во Львів, ун-ту,2002. - 234 с
- І в Україні святилось те слово...: Наукові праці. - Львів: ПАІС 2003. - 680 с
- Поетика телевізійної журналістики. - Львів: Видави, центр Львів. УН-ту, 2003. - 204 с
- Феномен журналістики: проблеми теорії. - Рівне: РВП "Роса", 2005.- 248 с
- Національна журналістика. в 2-х т.: наукові праці. – Львів: БМВ, 2006 р.
- Мистецтво журналізму: монографія.- Львів: БМВ, 2007. – 319 с.
- Фотожурналістика: навчальний посібник. – Рівне, 2007. – 76 с.
- «Діло» (1880-1939) – перша українська щоденна газета: навчальний посібник. – Рівне, 2007. – 68 с.
- Журнал «Літературно-науковий вісник» (1898 - 1932) – творець державницької ідеології українства: навчальний посібник. – Рівне, 2007. – 64 с.
- Радіожурналістика: текст лекцій. – Рівне, 2008. – 40 с.
- Телевізійна журналістика: навчальний посібник. – Рівне, 2008. – 112 с.
- Особистість журналіста: текст лекцій. – Рівне, 2008. – 36 с.
- Відображення у журналістиці: текст лекцій. – Рівне, 2008. – 36 с.
- Окрім того, опубліковано понад 160 наукових статей.